

JEFF KOONS (FOTO: JEAN-PIERRE STOOP)

Mini-retrospectieve van Jeff Koons bij Almine Rech Gallery Brussel

DE KONING VAN DE KITSCH

De Amerikaanse kunstenaar Jeff Koons stelt na twintig jaar afwezigheid nog eens een ensemble van zijn werk tentoon in Brussel. Naast de glimmende ballonsculpturen en aluminium versies van opblaasbare figuren zijn er ook schilderijen uit de nieuwe reeks 'Antiquity' te zien.

Sam STEVERLYNCK

Jeff Koons (1955, Pennsylvania) moet zowat de postmodernistische kunstenaar par excellence zijn. Hij grabbelt gretig in de kunstgeschiedenis en verzoent die zonder gêne met elementen uit de consumptiemaatschappij en de entertainment industry. Koons lijkt haast eigenhandig de notie van kitsch in de kunst te hebben geïntroduceerd. Met zijn porseleinen Michaël Jackson en Bubbles (die hij zelf vergelijkt met een piëta) en zijn glimmende ballonsculpturen heeft hij iconen gemaakt. De kunstenaar werkte een aantal jaar op de beurs in Wall Street en lijkt even gemakkelijk de financiële markten te bespelen als de kunstwereld. Koons heeft de reputatie perfectionistisch te zijn en zijn werk, of het je nu ligt of niet, getuigt van een opmerkelijke techniciteit. Hij kan dan ook naar verluid op een legertje van 120 assistenten rekenen.

Koons is de man van het overstatement. Zijn werk, dat voor astronomische bedragen wordt geveild, glinstert en blinkt. Het heeft een hoge aabaarheidsfactor en roept bij sommige men-

sen een kinderlijk enthousiasme op. Koons is een kunstenaar/celebrity figuur die een schandaal veroorzaakte met 'Made in Heaven'. Voor die reeks liet hij zich in allerhande neukstandjes vastleggen met de pornoster Cicollina. Het resultaat was te zien in een fictieve filmposter, maar ook in talrijke werken in glas en porselein. Maar soms haalt de realiteit hem in. De kunstenaar en de pornoster vielen voor elkaar en kregen een zoon, Ludwig. De glinsterende ballonen en vrolijke kinderfiguurtjes uit de 'Celebration'-reeks ontstonden niet toevallig na de geboorte van zijn zoon. Toen Cicollina na een vechtscheiding het kind met zich meenam naar Italië, bleef Koons verweesd achter. De luchtige sculpturen kregen opeens een ongewilde tragedie. Koons, ondertussen 57, zit strak in het pak en heeft een stralende glimlach. Hij heeft een vriendelijk gezicht en praat met zachte stem. Maar tegelijk is het moeilijk om te vatten wat zich achter die façade bevindt. Koons lijkt emotioneel en vlak, net zoals zijn werk. De meeste vragen omzeilt hij of beantwoordt hij op haast esoterische wijze.

PALIMPSEST

Voor de tentoonstelling bij Almine Rech zijn, wat verwonderlijk is voor een galerieshow, verschillende bruiklenen opgenomen van onder andere François Pinault en Eli Broad. "Ik heb voor deze tentoonstelling diverse werken samengebracht om een beeld te schetsen van mijn oeuvre", zegt Koons. "De werken overspannen een periode van 18 jaar en gaan van de 'Celebration'-reeks uit 1994 tot het schilderij 'Farnese Bull'. Dat heb ik nog maar vijf dagen geleden afgewerkt."

Het schilderij roept overeenkomsten op met een palimpsest, een handschrift dat meermaals werd beschreven en waarvan je nog de onderliggende lagen kunt zien. Het stelt een klassieke scène uit de oudheid voor. Maar op de achtergrond is ook een fragment van een schilderij van Louis Elshemius opgenomen en tags van graffiti kunstenaars.

De sculpturen op de tentoonstelling worden gekenmerkt door een gevarieerd materiaalgebruik. "Ze gaan van polyurethaan tot roestvrij staal, brons en aluminium. Ik heb voor sommige werken, zoals 'Metallic Venus', zelfs echte planten geïntegreerd." Die sculptuur is gebaseerd op een Hongaars porseleinen figuurtje uit eind 19de eeuw. De kunstenaar voert het uit in blauw, glad gepolijst roestvrij staal. Het stelt een naakt voor dat haar rok over haar gezicht trekt. Naast haar staan een kolom en een vaas. "Daar zitten echte bloemen in die hoop en vruchtbaarheid symboliseren."

Koons switcht voortdurend van de klassieke oudheid naar het heden. Zo zijn er ook twee sculpturen van de Hulk. Het lijken opblaasbare figuren, maar ze zijn uitgevoerd in aluminium. "Deze Hulk neemt een gelijkaardige pose aan als Elvis in de versie van Warhol. Zijn houding is zeer mannelijk. Ik heb de tegenstelling tussen het mannelijke en het vrouwelijke uitgespeeld in deze tentoonstelling. Het is een dialoog die de objecten samenhoudt. Sommige beelden zijn puur testosteron, zoals de Hulk. Andere, zoals de 'Metallic Venus', zijn dan weer vrouwelijk. Het gaat om het juiste evenwicht."

JEFF KOONS, ZAALZICHT MET VOORAAN HET WERK 'METALLIC VENUS' (FOTO: JEAN-PIERRE STOOP)

FREUDIAANS

Koons waagt zich ook aan de Venus van Wallendorf, een beeld van ongeveer 22 à 24 000 jaar oud. Die geeft hij weer als 'Balloon Venus' in glimmend staal in bordeaux. "De originele Venus is zeer klein. Ik heb dit werk uitgevoerd alsof het een ballon is. Dat is ook een verwijzing naar ons mens-zijn. We ademen in en hebben energie. Als we dat niet meer doen, sterven we. Deze sculptuur is voortdurend opgeblazen en bevat dus een onderliggend gevoel van optimisme. Wanneer ik naar dit werk kijk, moet ik denken aan het schilderij 'Men Shall Know Nothing of This' van Max Ernst. Het stelt een halve maan voor en een figuur die seks heeft. Maar die heeft eigenlijk seks met zichzelf. Dat is ook zo voor deze Venus van Wallendorf. Haar borsten zijn enorm. Maar het zouden even goed testikels kunnen zijn en de maag een fallus. Zo bedrijft ze de liefde met zichzelf."

Koons combineert wel vaker kinderlijke tafereeltjes met seksuele en freudiaanse allusies. Hij is ook opvallend kwistig met kunsthistorische verwijzingen. Maar vinden die plaats tijdens het

creatieproces of post factum? "Het is een intuïtief proces. Het enige wat een kunstenaar kan doen is zijn interesse volgen. Die overeenkomsten voel je eerst, maar ga je vervolgens verbaliseren. De toeschouwer hoeft die verbanden niet te leggen. Hij heeft zijn eigen verhaal."

Koons herneemt wel vaker bestaande kunstwerken en dagelijkse objecten. Hij katapulteert de ready made van Duchamp naar Disneyland en Hollywood. De naam van Warhol, die als geen ander de media kon bespelen en zichzelf wist te verkopen, valt ook vaak. Maar wie heeft Koons nu het meest geïnspireerd, Duchamp of Warhol? "Picasso", antwoordt hij resoluut. "Picasso was zeer belangrijk voor Duchamp. Het is moeilijk om aan zijn ready made te denken zonder Picasso. En het is quasi onmogelijk om het over Warhol te hebben zonder Duchamp en Picasso te vermelden. Net zoals mijn werk er niet zou zijn geweest zonder deze drie kunstenaars."

Jeff Koons tot 17 november in Almine Rech Gallery, Abdijsstraat 20, Brussel. Open di-za van 11-19u.
www.alminerech.com

Open Ateliers in Gent

In het weekend van 20 en 21 oktober wordt in Gent de 9de editie georganiseerd van de Open Ateliers: maar liefst 75 ateliers, verspreid over 35 locaties stellen dan hun deuren open voor publiek. O.a. de kunstenaars die via NUCLEO (de Gentse atelierwerking) in een atelier gehuisvest zijn, doen aan de Open Ateliers mee. Het publiek kan schilders, tekenaars, beeldhouwers en 'mixed media' kunstenaars aan het werk zien en vragen stellen over hun artistieke proces. Zo kunt u op bezoek bij Ben Benaouisse, Jean-Marie Bytebier, Wannes Goetschalckx, Nele Van Canneyt, Mike Carremans, Johan Gelper, Manor Grunewald e.a. In de Kinky Star loopt bovendien een tentoonstelling met werk van verschillende kunstenaars. Voor een atelierplan en een fiets kunt u terecht op het Meetingpoint in de monumentale Oude Nijverheidsschool KTA op de Lindenlei.

www.nucleo.be

